

Petra Dvořáková

Člověk má v sobě sílu na mnohem víc, než si myslí

TEXT JANA NOVÁKOVÁ, FOTO ROMAN FRANZ

Devětatřicetileté Petře Dvořákové, která za knižní rozhovory o víře **PROMĚNĚNÉ SNY** získala cenu Magnesia litera a za dětskou publikaci **JULIE MEZI SLOVY** ocenění Zlatá stuha, vyšla v jejím domovském nakladatelství Host již pátá kniha. Jmenuje se **SÍTĚ** a je složena ze tří příběhů o tom, jak nízké sebevědomí dokáže ovlivnit náš život.

Kniha *sítě* má podtitul PŘÍBĚHY (NE)SEBEVĚDOMÍ. Co člověku chybí, když postrádá sebevědomí?

Sebevědomí... Asi jen tak jednoduše bych řekla, že je to pocit vnitřní jistoty, vědomí, kdo jsem, znám své schopnosti i nedostatky a umím s nimi žít, aniž bych se cítila nějak nepříjemně. Je to vnitřní zakotvenost sama v sobě. Když má někdo zdravé sebevědomí, nemusí žít v neustálých obavách, jak ho přijímá okolí, co o něm soudí, jak vnímá jeho přednosti nebo nedostatky. A obráceně – čím nižší sebevědomí máme, tím víc jsme závislí na tom, jak na nás hledí druzí lidé. To nám často bere vnitřní svobodu i pocit štěstí. Navíc, důsledkem nízkého sebevědomí zdaleka není jen to, že se cítíme špatně. V **sítích** chci ukázat, že nám to způsobuje mnohem větší problémy v partnerských vztazích, ve vztahu k různým společenským skupinám i institucím. Určuje, jak se k nám druzí chovají a co si k nám dovolí.

Je podle vás víc nesebevědomých lidí mezi muži nebo ženami?

Myslím, že je to nastejno. Spíš se podle mě liší projevy nízkého sebevědomí. Ženy se často trápí uvnitř, přemáhají nepříjemně

pocity, neseberou odvalu k určitým krokům. U mužů se nízké sebevědomí dost často převrací do machismu, arogance a přehnané suverenity. Snaží se tím maskovat, jak moc o sobě pochybují.

V prvním příběhu, nazvaném TAK TOHLE JSEM JÁ, vystupuje výrazně kladná postava psychoterapeuta. Má svůj skutečný předobraz?

Když má někdo zdravé sebevědomí, nemusí žít v neustálých obavách, jak ho přijímá okolí, co o něm soudí, jak vnímá jeho přednosti nebo nedostatky.

To snad ani ne. Sama jsem sice kdysi zkusila jít na psychoterapii, ale měla jsem smůlu. Ta psychoterapeutka si tenkrát byla už předem jistá, že ví, co je můj problém a co se mnou bude dělat. Vůbec si nepřipustila možnost, že nemá pro mou terapii dost empatie nebo jiných

schopností, a podle toho to vypadalo. Velmi rychle jsem zjistila, že to nemá cenu. Bohužel, jak jsem později pochopila, je to u psychologů nebo psychoterapeutů dost častý problém. Vlastně mě v této souvislosti napadá výrok jedné významné literární kritičky, která kdysi řekla – snad to teď zopakuji správně –, že autor automaticky počítá s tím, že čtenář je jaksi hloupější než on. A to je samozřejmě v literatuře velká chyba. A stejně tak mnoho terapeutů automaticky počítá s tím, že jejich klient je hloupější než oni. Na druhé straně jsem se ale setkala i s vynikajícími psychoterapeuty, hlavně v souvislosti s vydáním mé druhé knihy **JÁ JSEM HLAD** (jejím tématem je mentální anorexie – pozn. red.). Byli to vlastně mí čtenáři, s kterými jsem se později poznala i osobně. Bohužel jsem si z těchto terapeutů udělala přítele, a tak k nim na terapii už nemůžu (smích). Ale je fakt, že pro postavu terapeuta v **sítích** byla tato přátelství inspirativní. A samozřejmě jsem četla spoustu odborné literatury.

V druhém příběhu knihy se vracíte do prostředí církve a ukazujete, jak se z ateisty může stát náboženský fanatik, který postupně rozvrací rodinu. Jak tohle souvisí s nízkým sebevědomím?

Ta souvislost nemusí být na první pohled vůbec patrná. Čtenáři se může zdát, že ten, kdo si v příběhu nevěří, je Karolína. Strašně nechce žít život, jaký měla její matka, touží se vymanit ze stereotypů, které tak nesnášela, ale nakonec se do nich, částečně vinou okolností i svou neschopností včas se bránit, stejně dostane. Jenže ve skutečnosti má mnohem větší problém její partner. Jeho vnitřní nejistota a pochyby o sobě samém vedou k obrácení na víru. Ta se mu stává berličkou a poskytuje chybějící životní jistotu. Když k tomu přičtete některé osobnostní rysy a určité prostředí, máte před sebou náboženského fanatika jak vyšitého. A život s takovým člověkem bývá někdy velkým utrpením.

V knize PROMĚNĚNÉ SNY a nyní i v tomto příběhu odkrýváte některé problémy, které může náboženství a víra způsobovat, sama jste přitom věřící – není to trochu rozpor?

Chápu, na co asi narážíte – žiju v církvi a současně kritizuji některé věci, které se

Většinou ani neví, o čem mluví. A přitom její znalost patří k základnímu kulturnímu rozhledu a vzdělání. Jenže problém je ještě horší. Kdybyste šla v neděli před kostel a dělala tam anketu, kolik věřících **BIBLI** přečetlo, byla byste zděšená. Dokud budeme bez těchto základních znalostí vynášet výroky o církvi a jejím učení, budeme jen parta žvanilů, která uráží nejen církev, ale především svou vlastní kulturu.

V poslední části sřív, v příběhu Nadi, je velmi barvitě vykreslena odvrácená tvář našeho zdravotnictví. Hlavní hrdinka je také, stejně jako kdysi vy, zdravotní sestra. Bylo vám právě toto vyprávění z prostředí, které znáte, nejbližší?

Ani bych neřekla. Zdravotnictví samozřejmě znám dost zblízka a viděla jsem tam leccos. Toto prostředí jsem ale zvolila proto, že právě v něm se často objevuje jedna z velmi nebezpečných, možná bych řekla i zvrácených forem nízkého sebevědomí. Pod záminkou

napsat, zajímalo mě, jak fungují mechanismy v myšlení takového člověka, jak se vyvíjí jeho morální prožívání věci.

V tomto příběhu ale nejde jen o Nađu, ukazujete tam čtenáři, jak snadno může být ve zdravotnictví zneužita důvěra pacienta k vlastnímu obohacení...

Ano, to bylo pro mě hodně důležité. Chtěla jsem ukázat, jak promyšleně funguje šmejdivství ve zdravotnictví. Kritizujeme šmejdy z předváděcích akcí, ale o tom, co se děje za dveřmi ordinací, se mlčí. A přitom tam šmejdivství kvete pod rouškou bílého pláště snad ještě víc než kdekoli jinde. Už proto, že jako pacienti vám chybí spousta informací. Kolikrát vám lékař nabídně ke koupi v ordinaci ty „lepší kapky“, doporučí, ať si vezmete ten „dražší lék“, protože ten vám určitě prospěje víc. Jak rozeznat, kdy je doporučení lékaře naprosto na místě a kdy za tím stojí jen výhodný byznys? Laik to nemá šanci odhalit. Jako příklad jsem záměrně zvolila téma ukládání pupečnickové krve, které mnozí rodiče drazě platí, aniž by tušili, že se mohli stát obětí klasické šmejdivské manipulace. Na příběhu Nadi ukazují mechanismus, jakým bývají přesvědčováni k odběru pupečnickové krve při porození, a v čem je ten fišl, že je téměř nemožné, aby se dobrali pravdy. Nemohou rozeznat, kdo je skutečný odborník a kdo je dobře zaplacený odborník.

Můžete stručně vysvětlit, jaký je rozdíl mezi dárcovským neziskovým projektem Banka pupečnickové krve ČR, pro který jste pracovala, a komerčními firmami, které nabízejí rodičům uchování pupečnickové krve vlastních dětí?

Banka pupečnickové krve ČR uchovává darovanou pupečnickovou krev, kterou lze

Dokud budeme bez základních znalostí vynášet výroky o církvi a jejím učení, budeme jen parta žvanilů, která uráží nejen církev, ale především svou vlastní kulturu.

v ní objevují. Mnozí věřící včetně kněží to považují za nepřipustné a nevhodné. To jsem si vyzkoušela na vlastní kůži, už když vyšla má kniha **PROMĚNĚNÉ SNY**. Tyhle reakce jsou na jednu stranu pochopitelné a trochu podmíněné historicky. Věřící byli v době totality pod hledáčkem státní moci a mluvit veřejně o selháních v církvi se bralo jako zrada, jako spolupráce s těmi, kdo se snaží církev zničit. Mnoho lidí si to přeneslo do současnosti a na všechny jevy. Mají pocit, že když veřejně řeknete něco kritického o církvi, zrazujete ji. Ale to není pravda. Naopak – je potřeba věci otevřeně pojmenovávat. Jasně říct a uznat, že v církvi jsou velké problémy, že lidé selhávají a vyskytují se tam i lidé, před kterými je třeba společnost ochránit. Z nějakého důvodu ale církevní představitelé stále volí řešení „zametání pod koberec“ i pro do nebe volající věci. Považuji to za zbabělost.

Proč se tedy k takové instituci hlásíte?

Rozlišuju, co je církev a kdo jsou lidé v církvi. A o těch absolutně nemám iluze. Ale studovala jsem filozofii. Tím jsem měla možnost poznávat, jak katolická teologie navazuje na řeckou filozofii, a nahlížet učení církve v historickém i myšlenkovém kontextu. Díky tomu jsem pochopila řadu věcí, které dnešnímu člověku zdánlivě nedávají smysl nebo vypadají absurdně. Bohužel u nás, co se týče křesťanství, vládne obrovská nevzdělanost. Kolik nevěřících lidí kritizuje církev, aniž by někdy přečetli **BIBLI**.

dobra a pomáhající profese zde totiž může docházet ke zneužívání nerovného vztahu mezi zdravotníkem a trpícím pacientem, k uplatňování moci a převahy nad druhým člověkem, který se nachází v nevýhodné pozici. Kam až to může vést, ukazují právě na postavě Nadi. Ale musím přiznat, že i při psaní mi Nada byla neuvěřitelně odporná a nesnášela jsem ji. Ale chtěla jsem si ji zkusit

■ Petra Dvořáková se svými syny a psy

využit k transplantaci jako kostní dřev (leukémie, aplastická anémie apod.) Komerční společnosti uchovávají za úplatu vlastní společnosti krev, která je pro pozdější léčbu člověka, kterému byla odebrána, nevyužitelná. Potvrzují to studie dosud ve světě publikované, vše nasvědčuje tomu, že to asi bude zcela slepá větev.

Když už jsme u toho sebevědomí – věřte si jako autorka nebo při psaní knihy o sobě pochybujete?

Řekla bych, že obojí. Autor musí věřit síle zvoleného tématu a doufat ve svou schopnost ho zpracovat tak, že je dokáže předat dalším lidem. A přitom mu nesmí jeho autorské sebevědomí příliš přebujet. Protože pak nemá na svou tvorbu realistický náhled a nastává průšvih. Výsledkem může být kniha, kterou téměř nikdo nečte, nebo pořádně zhrzené ego. Jenže jak poznat, že už jsem jako autorka úplně mimo?

A co třeba první čtenář? Máte někoho takového, komu dáváte text číst k posouzení?

Mám, samozřejmě. Jako u většiny mých knih je to Martin Stöhr, redaktor z Hosta a dnes už můj kamarád. Své texty mu dávám k nahlédnutí, už když začínám psát, mluvím s ním o svých záměrech a představách. Za ty roky jsem přesvědčená, že je to člověk, který mé tvorbě nastaví nejpravdivější zrcadlo. Text samozřejmě čtou třeba i mí přátelé, ale to jsou přátelé. Vždy jsou trochu neobjektivní, při čtení do textu projektují náš vztah. Martin je jeden z mála lidí, který si dokáže zachovat profesionální odstup, zapomenout v té chvíli, že jsme kamarádi, a připomínkovat text kritickým okem. Myslím, že spousta lidí vůbec netuší, jak strašně je pro vznik knihy důležitá práce redaktora. Bez něj by texty v knihách měly mnohem nižší úroveň. Nebývá to ve všech vydavatelstvích, ale v Hostu, kde knihy vydávám, je to jedna z velmi důležitých fází práce na knize. Redaktor text přísně oponuje, konzultuje, poskytuje zpětnou vazbu, ale i rady a doporučení. Samozřejmě není vůbec příjemné, když vám ve schránce přistane obálka s opoznámkovaným rukopisem a vy zjistíte, že celý rukopis můžete tak akorát vyhodit do koše. To člověk neví, jestli má brečet nebo se vztekat.

Co z toho děláte vy, brečíte nebo se vztekáte?

Obvykle obojí. Jenže věta z Bridget Johnsonové pořád platí: „Měla jsem dvě možnosti: buď to vzdát anebo ne“. A tak se sice pár dní na ten štůsek papírů nemůžu ani podívat, ale pak mi to zase nedá a vrhnu se na to jinak. V tom je zase fajn, že Martin dokáže člověka motivovat, dát mu důvěru, že to dokážete. Pro mě je při psaní strašně důležité, že mému dílu někdo věří.

Kdo je vaším typickým čtenářem?

To je těžko říct. I když mé knihy asi o trochu víc čtou ženy, nemůžu říct, že jsou typickým čtenářem. Spíš to jen kopíruje trend ve čtenářství – čtou více ženy. Řekla bych, že mými čtenáři jsou lidé, které zajímají má témata, tedy současnost, určité jevy ve společnosti, mezilidské vztahy. Nechci se ve svých knihách vracet do doby, kterou jsem nezažila. Není to ani tak proto, že by mě historie nezajímala, spíš k ní mám obrovský respekt a myslím, že psát o ní vyžaduje velké znalosti. A ty nemám. Viděla jsem knihy autorů, kteří psali o historii bez dostatečných znalostí, a považuji to za pohrdání historií, tím, co lidé v minulosti vytrpěli, jaké oběti přinesli. A taky si myslím, že je potřeba otevírat současná témata. Ony jsou to třeba zdánlivě podružné problémy: to, že z někoho doktor vytáhl nečestné peníze, to, že mezi námi žijí

manipulátoři, nebo konflikty, které v rodině způsobí náboženský fanatik. Ale jsou to problémy, s kterými se setkáváme, které často sami máme. Podle mě je třeba o nich mluvit a psát. Musíme se poučit z dějin. Ale musíme pojmenovávat i přítomnost.

Jaké máte oblíbené knihy a autory?

Přiznávám, že poslední dobou nečtu nic moc náročného. Jsem hodně vytížená psaním nejrůznějších textů, scénářů... Takže spíš si dopřávám oddechovky a obecně mám ráda příběhy. Bezvadně si odpočinu u autorů jako třeba Daniel Glattauer nebo Fredrik Backman. Jinak se hodně vracím k Hessemu, ale taky ke knihám, které jsem četla v dětství. To je takový specifický způsob oddechu, chvílka dávné bezstarostnosti. Od malička jsem taky měla vztah k poezii, a i když ji nečtu systematicky, jsou autoři, kteří mě dokážou uchvátit. V poslední době mě úplně „sebral“ americký básník Dean Young.

Za poslední rok jste vydala dvě knihy, FLOUKA A LÍLA pro děti a nyní SÍŘE. Co dál?

To se taky ptám. **SÍŘE** jsem psala tři roky a strašně jsem se těšila, až vyjdou. S vydáním knihy vlastně začíná její druhý život. Má ji v rukou čtenář a vy trochu s napětím čekáte, jestli ji někdo bude číst, zajímá vás, jak na ni lidé zareagují, samozřejmě i to, jak ji přijme kritika. Ale v něčem je to vlastně taková prázdnota. Tři roky s tím textem žijete, přemýšlíte o něm, přepracováváte ho. A to je najednou pryč. To asi začíná v nějaké formě každý autor. Teprve po nějaké době si začnete ten druhý život knihy užívat. A postupně se vám také začnou rojit v hlavě další myšlenky, příběhy, začnete o nich uvažovat. A za další čas třeba i psát. Ale na to je dost času.

Jaký máte názor na to, že člověk je za své štěstí sám zodpovědný?

Je, jistě. Ale jen do určité míry. Protože nikdy nevíte, co vám život přinese a s čím se budete muset utkat. Nevíte, kolik budete mít sil, jak se zachovají ti kolem vás, a tak dál. Podle mě ale o štěstí nerozhodují až tak tyto události samotné, ale to, jak se k nim stavíme nebo jak tu konkrétní zkušenost v sobě reflektujeme. Jak jsme schopni se z ní poučit a zachovat se v dalším životě. Známe mnoho lidí, kteří opakují tytéž životní chyby a nedokážou pochopit, proč jsou nešťastní. Sama se v tomto ohledu často zamýšlím nad svým životem. Prožila jsem toho dost, syn se před dvanácti lety uzdravil z velmi těžké nemoci, později mi tragicky zahynul partner a já si myslela, že už nikdy nebudu šťastná. Ale jsem. Ale bylo nutné vědomě pro to udělat hodně kroků, o kterých jsem si myslela, že na ně nemám ani síly, ani schopnosti. Ono obvykle platí, že člověk má v sobě sílu na mnohem víc, než si sám o sobě myslí. ✘

Soutěž: o knihu Petry Dvořákové **SÍŘE**

Seďm soutěžících od nás knihu **SÍŘE** dostane, pokud správně odpoví na soutěžní otázky a budou vylosováni.

Soutěžní otázka:

Jak se jmenuje kniha Petry Dvořákové určená dětem, o holčičce, jíž se rozvedli rodiče a ona se musí vyrovnat se všemi změnami, které jí tato skutečnost do života přinese?

Odpovědi zasílejte do 10. května 2016 do redakce Xantypy, Václavské náměstí 18, 110 00 Praha 1 nebo na e-mail: souteze@xantypa.cz.